



امام زمان (عج):
من مایه امان اهل
زمینم؛ چنان که
ستارگان مایه امان
اهل آسمان اند
بحار الانوار، ج ۷۸،
ص ۳۸۰



ویژه فرهنگ و معارف رضوی

پنجشنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۹۰

۹ رمضان ۱۴۴۲ | ۲۲ آوریل ۲۰۲۱ | سال سی و چهارم | شماره ۱۹۵۱۰ | ویژه نامه ۳۸

www.qudsonline.ir

از افطار زائران تا شمع روشنایی شب‌های قدر

وقف نامه‌های رضوی

۴

دارالشفا

عشق، سرپا نگه می‌دارد

۳



دیدگاه

به جای جدی گرفتن قرآن از آن استفاده دکوری می‌کنیم

حجت الاسلام محسن قرائتی در یکی از درس‌گفتارهای رضایی خود به موضوع ارتباط قرآن با دانشگاه‌های بشری پرداخت که در ادامه خلاصه‌ای از مهم‌ترین بخش‌های آن را می‌خوانید...

صفحه ۲



تصویرگری: مصطفی شفیعی / قدس

نگاهی به نقش اجتماعی خانواده در سبک زندگی زیر این سقف مقدس

۲



نگاهی به فعالیت‌های مؤسسه حضرت خدیجه در آستانه وفات ایشان از اعزام زائر اولی‌ها تا کمک به زوج‌های ناباور

۲

گلستانی از آثار سعدی در گنجینه رضوی



۴

درباره تاریخ اعتکاف و گوشه‌نشینی در حرم مطهر رضوی

حاصل عمر آن دم است، باقی ایام رفت

محمدحسین نیکبخت | زیارت که تمام می‌شود و زائر پس از اقامه نماز آن، فراغت می‌یابد، موقع گوشه‌نشینی و ذکر و آرامشی است که شاید تجربه‌اش کرده باشید؛ یعنی توفیق یارنات می‌شود تا به قول جلال آل‌احمد «توجهی در زیارتگاهی یا تفکری در ساعات تنهایی» را حس کنید. آدم همیشه به عبادت و ارتباط با خدا نیاز دارد؛ هر کس در حد خودش، به اندازه وسعت و ظرفیت روحی و معرفتی که دارد.

غرض از گوشه‌نشینی و عبادت، فقط انجام واجبات نیست؛ می‌خواهیم دمی از دنیا و زرق و برق آن جدا شویم و زنگار از قلبمان بزداییم، با استغفار و بازگشت به سوی خدا، روایتی از معصوم (ع) است که می‌فرماید: «إِنَّ لِلْمَلُوبِ صَدًا كَصَدِّ الْإِخْطَاسِ، فَاجْلُوهَا بِالْإِسْتِغْفَارِ؛ دل‌ها همچون مس، زنگار می‌بندند، پس آن‌ها را با استغفار سیقل دهید. به همین دلیل انسان راغب به گوشه‌نشینی و عبادت، درصدد یافتن مکانی برمی‌آید که منسوب آن، او را در این مسیر یاری دهد و فضا را برای احساسی که به آن نیاز دارد، مهیا کند و چه جایی بهتر از حرم مطهر امام رضای (ع) که قطعه‌ای از بهشت و محل آمد و شد ملائک است.



عکس مربوط به پیش از شیوع ویروس کرونا است

پس از ورود به مشهد، شبی را در حرم امام رضای (ع) بیتوته کرد. در روایت‌های تاریخی از حضور ملک‌شاه سلجوقی با همراهی خواجه نظام‌الملک طوسی، وزیر دانشمند او، در حرم مطهر یاد شده است. حتی در دوره ایلخانی و در کشاکش درگیری‌ها و غارت‌ها هنگامی که در عهد غازان خان، مغولان اسلام آوردند و حکومت ایلخانی رنگ مسلمانی به خود گرفت، مشهدالرضای (ع) و حرم مطهر رضوی، یکی از مکان‌هایی بود که ایلخان مغول و امرایش برای ابراز علاقه به اسلام و عبادت و شب‌زنده‌داری چند روزه، برمی‌گزیدند. در عصر تیموری که مشهد از نظر ابنیه و زیرساخت‌ها شاهد پیشرفتی سریع و گسترده بود، باز هم شاهد حضور خیل کثیری از اهل زهد و عبادت در حرم مطهر بود؛ آن‌گونه که در برخی موقوفات، برای رسیدگی به امور آن‌ها، مقرری و امکاناتی پیش‌بینی شد.

در عصر صفوی با عنایت بیشتر حکمرانان این دودمان، صحن عتیق شکل و شمایل تازه‌ای یافت و ایجاد حجره‌ها، فرصتی برای اهل گوشه‌نشینی و عبادت فراهم آورد تا از فیض حضور در حرم رضوی

برخوردار شوند. از جمله بزرگانی که در این دوره به چنین مقامی نائل آمدند، می‌توان به شیخ بهایی اشاره کرد که محل تدریس و عبادت وی، سرانجام به مدفنش تبدیل شد یا شیخ حر عاملی که از اجله محدثان بود و امروزه مقبره او که از پیش در مدرسه میرزا جعفر قرار داشت، از طریق صحن عتیق قابل دسترسی است. امرا و حکمرانان وقت نیز می‌کوشیدند تا در این عرصه حضور داشته باشند؛ البته درباره نیت آن‌ها از این اقدام، حرفی نمی‌زنیم؛ اما گزارش‌های متعدد تاریخی درباره گوشه‌نشینی آن‌ها در حرم رضوی وجود دارد؛ از شاه عباس بگیریم تا برسد به ناصرالدین‌شاه.

رنگ خوش دهه‌های اخیر

سنت اعتکاف که در لغت به معنای گوشه‌نشینی و در اسلام عبادتی مستحب به شمار می‌آید، از دیرباز فرصتی برای حضور و تهجد در حرم بوده است. این سنت، به ویژه در ماه مبارک رمضان و در ایام البیض ماه رجب مورد تأکید و توجه بسیار از سوی زعمای دین و معصومین (ع) قرار گرفته است. به همین دلیل از زمان‌های دور، حرم رضوی در ماه رمضان شاهد حضور گسترده کسانی بود که برای خلوت کردن با خدا و بیتوته در این مکان مقدس، به آن مراجعه می‌کردند. با این حال، درباره انتظام بخشیدن به این امر و مدیریت امور مربوط به آن طی سده‌های گذشته، اطلاعات دقیقی در اختیار نداریم. شاید دلیل این مسئله آن بود که باوجود تعداد زیاد عبادت‌کنندگان و گوشه‌نشینان، کمتر اتفاقی می‌افتاد یکی از آن‌ها بتواند نظر مسئولان امر را برای بیتوته شایسته در حرم مطهر جلب کند. می‌دانیم که تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی درهای حرم مطهر شب‌ها بسته و امکان متبرکه‌خانه‌ای از جمعیت بود. از سال ۱۳۷۲ش. به بعد، موضوع اعتکاف در حرم رضوی به صورت رسمی مورد توجه قرار گرفت و در ایام خاص سال به‌ویژه ایام البیض، مسجدجامع گوهرشاد میزبان معتکفانی شد که سال به سال بر تعداد آن‌ها افزوده می‌شود. این برنامه تا سال ۱۳۸۵ش. با مشارکت نهادهای مختلف شهر مشهد اجرا می‌شد اما از آن سال به بعد، آستان قدس رضوی خود برگزاری آن را برعهده گرفت و به استثنای یکی دو سال اخیر که به دلیل شیوع کرونا، انجام این سنت عبادی موقت تعطیل شد، با نظم و انتظام خاصی برگزار شده است. در دهه گذشته و همزمان با ماه مبارک رمضان به‌ویژه دهه سوم آن، برنامه اعتکاف دانشجویی در حرم مطهر برگزار می‌شود که با اقبال فراوان دانشجویان دانشگاه‌های مشهد مواجه شده است.

مجاز آباد

ملاک تشخیص ضرر روزه

صفحه اینستاگرام Khameni.ahkam که فتواهای رهبر انقلاب در زمینه‌های مختلف را در فضای مجازی به اشتراک می‌گذارد، به‌تازگی پستی را در ارتباط با فتوای ایشان درباره تشخیص ضرر روزه در اینستاگرام به اشتراک گذاشت. این صفحه اینستاگرامی نوشته است: «سؤال: آیا ملاک ضرر یا ترس ضرر روزه، تشخیص شخص مکلف است یا تشخیص پزشک؟ پاسخ: تشخیص شخص مکلف ملاک است، هرچند با استفاده از نظر پزشک یا دیگران باشد.»



چه انتخاب شایسته‌ای

میثم مطیعی با انتشار پستی در ارتباط با سردار محمدرضا فلاح‌زاده، جانشین جدید سپاه قدس در تویتتر نوشت: «ابو باقر را اولین بار در بیابان‌های خشک و سوزان بین سوریه و عراق دیدم؛ دقیقاً وسط تابستان. آن قدر هوا گرم بود که تمام دوساعتی که آنجا بودم از فرق سر تا نوک پا عرق ریختم. اما او روزه‌های زیادی بود که آنجا مستقر بود. فرماندهی در میدان! چه انتخاب شایسته‌ای. باردوم در بوکمال بود که دیدمش، بعد از آزادسازی. با فرماندهان در جلسه بود. رزمنده‌ای بدون هماهنگی مرا وارد جلسه کرد. ابوباقر نقشه را روی زمین پهن کرده بود و با مازیک علامت می‌زد. ما را دید بحث را قطع کرد. با احترام سلام کرد ولی با قاطعیت فهماند که بفرمایید بیرون. از این کاربلدی لذت بردم.»



تابع قوانین ایالات متحده!

شنبه شب بود که روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با انتشار اطلاعیه‌ای خبر از ارتحال جانشین فرمانده نیروی قدس سپاه داد. چند روز از انتشار خبر عروج این سردار اسلام می‌گذرد و کاربران در شبکه‌های اجتماعی مختلف، تصاویر او را در حساب‌هایشان منتشر می‌کنند، اما شبکه‌های اجتماعی به‌خصوص اینستاگرام و فیس‌بوک انگار تاب و تحمل دیدن ابراز ارادت ایرانیان به سردارانشان را ندارند و به محض انتشار، این تصاویر را حذف می‌کنند. این اقدام موجب خشم و اعتراض کاربران شده است. البته اینستاگرام و فیس‌بوک زمان شهادت سردار سلیمانی نیز صفحه‌هایی که تصاویری از ایشان را در استوری یا پست منتشر کرده بودند بعد از هشدار دادن حذف می‌کردند و در برخی مواقع نیز بدون هشدار حساب فرد را به طور کامل حذف می‌کردند.



